

EL PUEBLO I UNIÓN REPUBLICANA: UNA POSICIÓ ANTIVALENCIANISTA

JOSÉ CARLOS VILLENA SÁEZ

VALLADA, LA COSTERA

RESUM: Relacions existents entre el periòdic *El Pueblo* i la seua estreta vinculació amb el partit *d'Unión Republicana*, que a partir dels escrits per part de membres d'aquest partit utilitzaran aquest mitjà de comunicació per atacar al valencianisme polític. Malgrat que, com veurem al final, els republicans centralistes pateixen un procés evolutiu cap a posicionaments autonomistes.

Abans de començar a entrar en la temàtica que ens comporta, seria significatiu definir el periòdic *El Pueblo*. Aquest va ser un periòdic editat a València, fundat en 1894 per Vicente Blasco Ibáñez. Podríem catalogar-lo com el mitjà de comunicació que defensa les idees republicanes, laiques i centralistes de *Unión Republicana* (UR). Abans de començar, voldria remarcar que tots els articles que faré menció seran de *El Pueblo*.

Blasco Ibáñez, líder a València de *Unión Republicana*, en un article que s'anomena *Orientaciones* (abril de 1907), ja mostra la seua nul·la intenció de reivindicar l'autonomia valenciana, critica als valencianistes d' estar estretament

l·ligats a la dreta i al catolicisme. Tal i com ens diu Ibáñez: <<*El regionalismo debemos demostrarlo administrando honradamente, construyendo nuevos barrios, nuevas calles, echando a pique lo vetusto, que es lo que pretenden restaurar los patriotas novísimos que oyen misa todas las mañanas...>>¹.*

En un altre article publicat al mateix mitjà de comunicació el mes de juny del mateix any, que s'anomena *La lepra catalanista*, es critica durament el regionalisme català de la Solidaritat catalana, al qual se l'acusa de ser rupturista amb l'Estat <<... *burguesia separatista barcelonesa, frailuna, vetusta, partidaria de la independencia del famoso Principado...>>².*

En aquest mateix article es critica l'intent per part del valencianisme polític de crear un moviment de Solidaritat, semblant al que s'havia produït a Catalunya, on va produir-se l'arribada de catalans cridats per nacionalistes valencians per tal de reforçar el moviment, on es parla fins i tot pels republicans centralistes d'un fet colonitzador: <<*la expedición catalanista a Valencia... lo innecesario de esa cruzada que puede proporcionar días de luto a la ciudad! ... Esta Valencia, repetimos recibirá el 29, fíjense los republicanos, los patriotas, los Hombres libres, el 29 de junio a los catalanistas>>³.*

Més endavant es manifesta la problemàtica econòmica d'aquesta forma: <<*Valencia, en cuyo puerto impera la más honda miseria, por culpa de Barcelona... que envía a nuestra ciudad productos libremente, sin que sufran ningún impuesto a su entrada, y en cambio la pasa, la naranja y las legumbres valencianas pagant un enorme tributo municipal al entrar en Barcelona; Valencia cuya agricultura muere por imposición del industrialismo catalán, porque... han conseguido la confección de sus infames aranceles que nos tapien los mercados Internacionales... que se traduce en hambre y congoja en el campo y laguidez en la vida comercial de la ciudad...>>⁴. Cal tindre present*

¹ BLASCO I CUCÓ: *El pensament valencianista (1868-1939)*, Barcelona: 1992, p. 78.

² *Ibidem*, p. 80.

³ *Ibidem*, pgs. 80 i 82.

⁴ *Ibidem*, p. 81.

que el País Valencià era un territori en el què la seua principal font de riquesa era l'agricultura exportadora, ja que el teixit industrial era escàs. Aquesta es va veure greument afectada per la Llei d'aranzels del 1906, que va ser aprovada a les Corts de Madrid amb el suport de la Lliga, ja que dins d'aquest partit hi havia la burgesia industrial catalana i volia aplicar aquesta llei per protegir la indústria del Principat. Aquest serà un factor fonamental per entendre que l'anticatalanisme, i qualsevol intent de reproduir el nacionalisme a València, sigui rebutjat per la majoria de les classes populars valencianes, ja que la implantació d'aquests aranzels anava en contra dels seus interessos.

Al final de l'article es fa referència a Lerroux, el qual va sofrir una gran derrota a Catalunya per part de la Solidaritat. Ací es mostra que *<<toda nuestra simpatía y lamentando dolorosamente su derrota; aún habiendo podido tomar parte en la misma Barcelona en actos que molestasen a los catalanistas>>*⁵. Alfons Cucó ens diu que dels *<<quaranta quatre escons>>*⁶. El moviment de Solidaritat n'obtingué quaranta i *<<el mateix Lerroux es va quedar sense acta>>*⁷.

Un altre article publicat cinc dies després de l'anterior és el titulat "*El Dr. Faustino, Minio y Gasparo o les Naus de Barcelona y la Flauta solidaria*", escrit per Ballester Soto.

Aquest critica els moviments regionalistes de la ciutat de València amb les següents paraules: *<<¿De dónde sacan estos señores valencianistas que aquí puede haber sentimiento regionalista hasta el punto de poder construir una fuerza poderosa y eficaz?>>*⁸. Fins i tot, aquest personatge ens informa que pel que redacta tampoc tenia cap coneixement d'història perquè continua dient

⁵ *Ibidem*, p. 82.

⁶ CUCÓ, ALFONS: *El valencianisme polític 1874-1939*, Catarroja: 1999, p. 75.

⁷ *Ibidem*, p. 75.

⁸ BLASCO I CUCÓ: *El pensament valencianista (1868-1939)*, Barcelona: 1992, p. 84.

<<¿Acaso Valencia tiene fundamentos históricos en que asentar su regionalismo ?>>⁹.

Aquesta persona també mostra un clar menyspreu cap a la cultura valenciana, afirmant el següent: <<... no se tendrá la pretensión de considerar literatura valenciana a las liradas de versos en que se canta el aucell o a las novelas históricas tan faltas de arte como de sentido>>. I pel que fa a aquesta situació, conclou diguent que << Es una tontería querer engañar con una historia ficticia... ni historia, ni literatura, ni lengua, ni nada>>¹⁰.

Crítica a València Nova per haver centrat el debat de la seua assemblea en atacar a *Unión Republicana* i no haver plantejat alternatives per trencar amb el centralisme. Més endavant, ens dóna una informació de rellevant importància: <<La solidaridad valenciana está ya formada; entraron en ella carlistas, ligueros y sorianistas>>¹¹. Fou Félix Azzati qui va substituir a Ibáñez en la direcció del periòdic i a l'escó parlamentari en 1908. Al febrer de 1916 publicà el "*Discurso en la Asamblea Provincial de Unión Republicana*".

En aquest discurs demostra que no té cap interès en establir el valencià com a una llengua vehicular a València, i pretén mantenir la situació de subordinació d'aquesta respecte al castellà. A més, per no donar-li la seua importància, la cataloga com a <<dialecto>>¹². Una mostra del que he dit abans està reflectit de la següent forma: << Primera distancia que nos separa del nacionalismo valencianista es la de la oficialidad de la lengua, pues mientras dicha agrupación propugna por la difusión... en las escuelas, en el hogar, en la vida pública, nosotros abogamos por el predominio... de la lengua castellana... nuestras familias Populares creen que sus hijos son más inteligentes cuando mejor aciertan a expresarse en lengua castellana... i si por esas espontáneas inclinaciones... habla su dialecto... no siente el particularismo nacionalista,

⁹ *Ibidem*, p. 84.

¹⁰ *Ibidem*, p. 85.

¹¹ *Ibidem*, p. 85.

¹² *Ibidem*, p. 121.

porque teme empequeñecer su espíritu en el comarquismo o en el aldeanismo>>¹³.

Azzati critica el centralisme, però no en benefici d'una estructura administrativa regional, sinó amb el reforç dels ajuntaments, ja que *<<...para organizar la protesta autonomista, pues ella sola transformaría los árboles enfermizos en sólidos troncos y daría estabilidad y carácter a las Haciendas municipales...>>¹⁴.*

En aquest periòdic, va publicar-se el 14 de gener del 1918 els incidents que s'havien produït a València arran de la visita de Cambó, que tenia planejat fer dos actes públics, i ambdós foren rebentats pels republicans unitaris. En els dos actes van haver-hi enfrontaments per part del públic entre els valencianistes i els centralistes. Un dels motius pels quals es va boicotejar els actes foren: un d'ells, per la qüestió vinculada als aranzels; i l'altre, per no realitzar l'acte en castellà. Va publicar-se un telegrama enviat a Lerroux que deia el següent: *<< Jóvenes republicanos y radicales, enamorados de la Patria, impiden que Cambó de su conferencia... por no hacerlo en castellano...>>¹⁵.*

A l'article anomenat "Valencia y Cambó", publicat al juliol del mateix any, torna a fer-se al·lusió a la presència de Cambó a València, on es diu que *<<... si Cambó hubiese hablado como español y no como catalán, quizás las protestas hubiesen tomado formas más fundamentales y menos sentimentales.>>¹⁶ i que *<<ese ensayo de colonización catalanista en Valencia era demasiada proeza>>¹⁷. Posteriorment, menciona que València *<<no seguirá más que a las izquierdas liberales y republicanas de Cataluña>>¹⁸.***

¹³ *Ibíd*em, pgs. 121 i 122.

¹⁴ *Ibíd*em, pgs. 123 i 124.

¹⁵ *Ibíd*em, p. 133.

¹⁶ *Ibíd*em, p. 134.

¹⁷ *Ibíd*em, p. 135.

¹⁸ *Ibíd*em, p. 135.

Afirma el caràcter dretà del valencianisme polític, on diu que <<... *ha sido traído el regionalismo catalán por valencianos clericales...*>>¹⁹. Tanmateix, també afirma que les classes populars valencianes no comprenen el regionalisme català, perquè són <<... *agentes de grandes negocios de la Lliga*>>²⁰.

L'1 de novembre de 1918, es publicà "*Regionalismos*", de la mà d'Azzati. Ací pot veure's, d'una forma bastant clara, el procés evolutiu del centralisme republicà cap a posicions autonomistes. El més probable és que evolucionés cap a aquestes posicions pel fort augment del valencianisme polític i, probablement, si no s'hagueren adaptat, haurien perdut un fort espai electoral; encara que pel que fa a la llengua, diu que el parlar valencià és << *para nosotros es insubstancial, inerte, pálido... el valenciano que se pretende enseñarnos está en desuso como el latín*>>²¹. A més, afegeix que la situació ha canviat i què el que servia abans ja no serveix ara: <<*lo que exigiremos e impondremos no tiene nada común con el pasado...*>>²².

Al desembre del mateix any, Azzati publica "*¡Que actúe Valencia!*", on defensa que per a assolir l'autonomia << *Como en Cataluña, deben agruparse todas las clases sociales en un común ideal...*>>²³. També relaciona íntimament el valencianisme amb l'espanyolisme, ja que <<*Las demás regiones que quieran continuar llamándose españolas con orgullo deberían comenzar por sentirse a si mismas...*>>²⁴.G

Com a conclusió, podem afirmar que el rebuig en un primer moment a les forces regionalistes valencianes i a les catalanes per part dels republicans unitaris es produeix per motius econòmics, ja que com he dit abans, els interessos industrials dels catalans anaven en contra dels interessos agrícoles,

¹⁹ *Ibidem*, p. 135.

²⁰ *Ibidem*, p. 135.

²¹ *Ibidem*, p. 188.

²² *Ibidem*, p. 190.

²³ *Ibidem*, p. 193.

²⁴ *Ibidem*, p. 193.

vinculats aquests majoritàriament amb els valencians. Per d'altra banda, al sentiment jacobí espanyol, on es vinculava qualsevol sentiment autonomista amb la ruptura de l'Estat, així com a tota llengua que no fora la castellana la qualificaven com a "inútil", "desprestigiosa", etc. Precisament per la simple raó de que podria significar una amenaça per al centralisme.

BIBLIOGRAFIA:

- Blasco, Ricard i Cucó Alfons; El pensament valencianista (1868-1939).
- Cucó, Alfons; El valencianisme polític (1874-1939).